

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

**Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції
з міжнародною участю**

**“ДОСЯГНЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ
ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ
СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО
ПРОЦЕСУ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ
(ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ) НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ”,**

**присвяченої 160-річчю з дня народження І. Я. Горбачевського
(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою
відеоконференц-зв'язку)**

**15-16 травня 2014 року
м. Тернопіль**

ЧАСТИНА 2

Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2014

Важливим є й урахування психологічних механізмів процесу засвоєння матеріалу, а також всебічний аналіз навчальної діяльності студентів як специфічного виду людської діяльності [2, 3].

Основний зміст. Основними мотивами навчання студентів-медиків є професійно-ціннісний, пізнавальний та мотив досягнення мети. Звичайно, значення для майбутнього-лікаря та усвідомлення того чи іншого мотиву залежить від багатьох чинників: віку студента, його розумових здібностей та інтелектуального розвитку, суспільних і соціальних умов, у яких проходить навчання, професійної майстерності викладача, соціальної перспективи навчання. Оскільки мотиви відіграють надзвичайно велику роль у навчанні, важливим є розвиток мотиваційної сфери студентів як стимулу до отримання професійних знань.

Продуктивну мотивацію, що спричинюється проблемними клінічними ситуаціями, характеризують такі елементи мислення, як вміння аналізувати та робити висновки, нестандартність відповідей, швидкість і доцільність дій, відчуття проблеми, здатність виявляти нові сторони об'єкту дослідження, здатність генерувати нові ідеї, гіпотези; гнучкість мислення; здатність класифікувати, узагальнювати, синтезувати, вміння трансформувати минулий досвід для одержання нових знань; критичність і самостійність мислення, стійкість і глибина знань.

У навчальній діяльності студентів мотиваційна сфера тісно взаємодіє з інтелектуальним, розумовим розвитком. Як відомо, вища освіта здійснює значний вплив на психіку людини, розвиток її особистості. А тому засвоєння професійних знань будується на інтелектуальному розвитку майбутнього лікаря і водночас є рушійною силою цього процесу.

Висновок. Опрацювання літературних джерел з психології та медичної педагогіки, а також безперервна участь у навчальному процесі в якості викладачів, дозволяють визначити психологічні чинники професійного засвоєння студентами стоматологічного факультету фахових знань, у якому першорядну роль відіграють система взаємодії «студент-викладач», ступінь психічного розвитку особистості студента, його індивідуальних інтелектуальних здібностей та наявність чіткої мотиваційної сфери.

Література

1. Занюк С. К. Психологія мотивації : навчальний посібник для студентів ВНЗ / С. К. Занюк. – К., 2002. – 304 с.
2. Зайцева І. М. Мотивація учіння студентів / І. М. Зайцева. – Ірпінь, 2000. – 191 с.
3. Костюк Г. Про психологію розуміння: навчально-виховний процес і розвиток особистості / Г. К. Костюк. – К.: Вища школа, 1989. – С.231-300.

УДК 140.8–043.83–057.875

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

О. М. Гуря

Запорізький державний медичний університет

BASIC ASPECTS OF FORMING OF WORLDVIEW IN FUTURE DOCTORS

О. Gyrya

Zaporizhzhya State Medical University

У статті відображені основні аспекти і проблеми формування світогляду майбутніх лікарів по підготовці з дисципліни «Педіатрія» на сучасному етапі.

The article displays the main aspects and problems of formation of worldview in future doctors during the process of preparation on the discipline of “Pediatrics” at the present stage.

Вступ. Культура світогляду – важливий фактор в формуванні професіоналізму сучасних молодих спеціалістів. Це обумовлено тим, що саме молоде покоління відіграє роль ідейно-моральної сили сучасного суспільства та має найбільшу відповідальність за результати перетворень в країні на теперішньому етапі розвитку.

В основі формування світогляду особистості лежить комплекс сучасних наукових знань, який поєднує в собі навчальну, виховну і науково-дослідницьку діяльність вищої школи. Теоретично-

методологічні знання про людину, її фізичний і психічний розвиток, культуру, поведінку, комунікації та ін. складають зміст навчального плану професійної підготовки спеціаліста взагалі, який включає загально гуманітарні, соціально-економічні, технічні, загально професійні предмети та дисципліни спеціалізації [7]. Володіння психолого-педагогічними, творчими, професійними та іншими якостями сучасного фахівця медицини – є невід’ємною ознакою. В процесі виконання професійних функцій відбувається реалізація людини як особистості. Останні десятиліття ми стикаємося з проблемою старіння населення і зможемо досягти успіху у своїх зусиллях тільки тоді, коли надамо найбільшого розвитку талантам та здібностям усіх своїх громадян та повною мірою створимо умови розвитку навчання впродовж життя і розширення залучення до вищої освіти [5]. В березні 2010 року у Будапешті на зустрічі міністрів освіти країн-учасниць Болонського процесу було схвалено декларацію та офіційно проголошено створення Європейського простору вищої освіти [1].

Основна частина. В умовах реформування в галузі охорони здоров’я головним завданням у вищих медичних навчальних закладах III – IV рівнів акредитації є підготовка медичних спеціалістів, які здатні забезпечувати висококваліфіковану допомогу[2]. Сучасний фахівець у галузі медицини повинен володіти значним запасом спеціальних психолого-педагогічних знань, уміти поповнювати, розвивати і творчо застосовувати їх у професійній діяльності. Облік лікаря, його особисті та професійні компетенції формуються під впливом освітнього середовища медичного університету, тому питання професійної майстерності і світогляду майбутнього лікаря набувають особливої важливості. «Навчання лікаря XXI століття повинно зводитись до здатності людини не тільки визначати причинно-наслідкові зв’язки, а і на цій основі через симптоми та синдроми вміти встановити діагноз, притримуватись в лікуванні виробленої концепції, та враховувати мультифакторність розвитку процесів, що відбуваються в природі. Для цього потрібні інші критерії оцінки факторів та подій, інший шлях формування професійного мислення, інший стиль життя. І тут, виникає ніша для педагогіки в медицині... Між тим наука, культура, освіта, являючись за своєю сутністю інтернаціональними виконують величезні функції світогляду та відіграють не менш важливу роль у підготовці лікаря завтрашнього дня [4].

Мета роботи: теоретично охарактеризувати основні аспекти формування світогляду майбутніх лікарів, розробити шляхи удосконалення цього процесу.

На сучасному етапі основною метою організації навчального процесу є виконання вимог навчальних програм відповідно до Державних стандартів та формування професійних вмінь у студентів в поєднанні з практичними навичками. Вища медична освіта в значній мірі будується на основі накопичувальної моделі нових знань, що формують вміння вирішувати стандартні професійні задачі. В цьому зв’язку перед системою вищої медичної освіти гостро встає запитання про зміст, структуру та технологію підготовки спеціалістів нового рівня, здібним відповідати вимогам вітчизняної медичної школи при реалізації Болонського процесу, поєднуючи воедино, як фундамент, базову медичну освіту. Сучасна вища школа об’єктивно приймає участь у формуванні та вихованні в руслі цілісної культури людини, готує спеціалістів не тільки з хорошою професійною кваліфікацією, але і здатних до цілісного та системного аналізу важких проблем сучасного життя і оточуючого середовища. Це визначається ступенем та формою участі колективу викладачів та співробітників в встановленні інтелектуально незалежної, соціально адаптованої, здатної до самовдосконалення та розвитку особи. Велике значення у підготовці та формуванні особистості лікаря відіграє підготовка їх висококваліфікованими спеціалістами (асистентами, доцентами, професорами), які чимало часу приділяють своїм вихованцям. К.І. Ушинський вказував: «Виховна сила ллється тільки з живого джерела людської особистості... Тільки особистість може діяти на розвиток і визначення особистості, тільки характером можна створити характер».

Проте на моральне обличчя сучасного студента медика впливає значна кількість чинників, далеких від спрямованості на класичні гуманні ідеали професії. Корисливість, цинізм, егоцентризм, на жаль, властиві певній частині майбутніх лікарів, і слід визнати, що це накладає негативний відбиток на подальшу професійну діяльність не лише в морально етичному плані, а й зміщує акценти в навчальному процесі, орієнтуючи студентів на здобуття не стільки знань, скільки задовільного результату, на отримання диплома [6].

Ми звернули свою увагу на те, що дійшовши до клінічних кафедр, а саме кафедри педіатрії, студент зіштовхується з проблемами в стосунках у медичному колективі і з пацієнтами та їх рідними. Саме тоді виникає нагальна необхідність заглибитись у педагогічні і психологічні проблеми як фактор професійної необхідності та бажання поглибити отримані знання, бути все озброєним фахівцем для виконання своїх професійних обов’язків.

Спілкування зі студентами не тільки з професійних питань, а й дискусій на теми культури, етики, моралі, сприйняття загальнолюдських цінностей дозволяє студенту розрізняти напрямки психологічного та розумового формування, як майбутнього професійного лікаря [3]. Спілкуючись

зі студентом «доступною мовою», ставлячись до нього з розумінням, опираючись на свій життєвий досвід педагогічний колектив має можливість сприяти формуванню з позитивної сторони особистості з присутніми найнеобхіднішими для цієї спеціальності рисами.

Впровадження кредитно-модульної системи дозволяє під час заняття перерозподілити педагогічний час і основну частину направити на роботу з пацієнтом. Це дозволяє формуванню у студентів необхідності налагоджування контактів, виробленню індивідуального підходу до дітей різних вікових груп, поглибленню практичних навичок по обстеженню.

В системі медичної освіти ідея міждисциплінарного, комплексного підходу є однією з найбільш перспективних та необхідних. Реформа медичної школи пов'язана з реалізацією цієї ідеї в нових формах. Мова йде про нову організацію навчального процесу, при якій студенти-медики вивчають дисципліни для забезпечення навичок згідно кваліфікаційної характеристики. Змістова інтеграція навчального процесу повинна спиратися на цілісність розуміння людини, її життєдіяльності, здоров'я і захворювань з врахуванням наслідків еволюції і особливостей сучасного розвитку під впливом екологічних факторів та факторів спричинених виробничою діяльністю суспільства.

Робоча програма з педіатрії визначає основну мету викладання дисципліни, як єдиної науки, так і в комплексі з іншими дисциплінами. Особливо це потрібно при невідкладних станах, коли необхідно своєчасно і кваліфіковано надати допомогу та зберегти здоров'я і життя дитини. Необхідність проведення диференційного діагнозу для виключення захворювань хірургічного, інфекційного профілю, що потребує логічного і клінічного мислення. Основна мета міждисциплінарного інтегрування полягає в тому, що при вивченні певної теми необхідно активізувати раніше засвоєні знання, вміння, навички, потрібні для повноцінного вивчення даної теми. При цьому повинні бути прийняті до уваги інтереси предметів, які будуть вивчатися в подальшому. Міждисциплінарна інтеграція вирішує задачу органічного поєднання нової теми з попередніми і наступними знаннями, визначення логічних зв'язків між різними дисциплінами, розділами, темами, визначення місця та призначення різних дисциплін в майбутній професійній діяльності і об'єднання в одну систему.

При вивченні курсу госпітальної педіатрії кожний студент повинен володіти сукупністю знань з анатомії та фізіології людини, що неможливо без відповідних базових знань з цих дисциплін. Ми використовуємо інтеграцію і при поданні теоретичного матеріалу і при оволодінні студентами навичками для професійної діяльності під час практичних занять: обстеження хворих, виконання маніпуляцій, надання допомоги.

При проведенні практичних занять, наприклад на 5 курсі з модулю «Неонатологія» тема «Гнійно-септичні захворювання шкіри у новонароджених. Сепсис», ми ставимо навчальні цілі заняття, які складаються з:

Студент повинен мати уявлення (ознайомитися):

- про місце захворювань шкіри та підшкірно-жирової основи в структурі перинатальної патології, поширеність;
- про статистичні дані щодо захворюваності, частоти виникнення ускладнень, летальності, найближчого та віддаленого прогнозу хворих;
- про історію наукового вивчення та внесок вітчизняних вчених;

Студент повинен знати (засвоїти):

- етіологію стафілодермій, стрептодермій, сепсису у новонароджених;
- ключові ланки патогенезу системної запальної реакції;
- мклінічну класифікацію стафілодермій, стрептодермій, сепсису ;
- типові клінічні прояви стафілодермій, стрептодермій, сепсису;
- особливості гематологічної картини у доношених та недоношених новонароджених при гнійно-септичних захворюваннях;
- сучасні маркери діагностики сепсису у дітей;
- ускладнення гнійно-септичних захворювань;
- принципи лікування гнійно-септичних захворювань у новонароджених;

Студент повинен оволодіти:

Навичками:

- збирання скарг та анамнезу захворювання;
- обстеження новонародженого з гнійно-септичними захворюваннями та виявлення основних симптомів та синдромів;
- сформулювати та обґрунтувати попередній діагноз;
- визначити план лабораторного та інструментального обстеження хворого (згідно стандартам діагностики);

Вміннями:

- інтерпритувати результати лабораторних та інструментальних досліджень;
- провести диференційну діагностику гнійно-септичних захворювань;
- надати рекомендації вигодовування дітей з проявами гнійно-септичних захворювань;
- скласти план лікування хворого на гнійно-септичні захворювання (згідно стандартам лікування) з урахування ступеня захворювання та наявності супутньої патології;
- надати невідкладну допомогу в екстремальних ситуаціях та невідкладних станах.

III. Цілі розвитку особистості (виховні цілі):

- студент повинен навчитися дотримуватися правил поведінки, принципів лікарської етики та деонтології;

- оволодіти вмінням встановлювати психологічний контакт з матір'ю дитини та членами родини;
- засвоїти почуття професійної відповідальності за своєчасність та адекватність надання кваліфікованої медичної допомоги.

Для досягнення цілей міждисциплінарного інтегрування важлива системність та послідовність в реалізації цього підходу, при вивченні як теоретичних, так і клінічних дисциплін.

Висновки. Системний міждисциплінарний метод навчання дозволяє підготувати медичного працівника з якісно новим рівнем мислення, для оцінки стану хворого організму, інтегруючи результати даних анатомічних, фізіологічних, біохімічних, клінічних особливостей дитячого організму.

Організація навчання повинна бути скерована на розвиток клінічного мислення, вміння швидко орієнтуватися в постановці діагнозу та наданні допомоги при невідкладних станах.

Формування нової моделі медичної освіти можливо при умові забезпечення формування професійної компетентності студентів, яка займає центральне місце цілісній системі вищої медичної освіти та забезпечує розвиток випускника як суб'єкта освітньої та професійної діяльності.

Література

1. Будапештсько – Віденська декларація про створення Європейського простору вищої освіти, 12 березня 2010 р.
2. Система управління якістю медичної освіти в Україні / І.С. Булах, О.П. Волосовець, Ю.В. Вороненко та ін. – Дніпропетровськ: Артпрес, 2003. – 211 с.
3. Дриндак В. Б., Яковичук Н.Д., Міхєєв А.О. Виховні аспекти у формуванні особистості лікаря // Педагогические науки. Проблемы подготовки специалистов.
4. Косарев И.И., Попков А.В. Педагогические аспекты высшего медицинского образования. – М.: ФГУП Экспериментальная типография. 2003 г. – 274 с.
5. Педанов Ю.Ф., Славута О.П., Гоженко А.І. Проблеми формування світогляду майбутніх спеціалістів у вищих навчальних закладах I – II рівнів акредитації як підготовка до впровадження кредитно-модульної системи освіти на відповідних кафедрах вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації // Медична освіта, №3, 2013.
6. К. В. Півторак, І. В. Феджага Формування особистості та мотивації до навчання у студентів медичного університету // Вдосконалення вищої медичної освіти.
7. Тебиева С.А. Структура преобразования информационного воздействия в мировоззренческие позиции и их практическое проявление. Международная научно-практическая конференция «Молодые ученые в решении актуальных проблем науки» // Сборник работ молодых ученых, 2010. – С.378.

ГУМАНІТАРИЗАЦІЯ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: СИСТЕМНИЙ АСПЕКТ

***В. Т. Головчук, Ю. Є. Кокоріна, Д. М. Ляшенко**
Одеський національний медичний університет*

Вступ. Освіта на сучасному етапі суспільного розвитку приковує до себе пильну увагу. На порядку денному гостро стоїть питання про формування нової моделі освіти, реалізація якої могла б забезпечити перехід до нового типу соціального розвитку і надати йому нових якостей. Проблема становлення освіти, яка орієнтується на особистість і має прийти на зміну сучасній техноцентристськи орієнтованій системі освіти, являє собою одну з найбільш гострих суспільних проблем. Актуальність цієї теми пов'язана, на наш погляд, з необхідністю гуманізації та гуманітаризації сучасної вищої освіти, оскільки саме гуманітарний дискурс дає суб'єкту можливість пізнання і прийняття світу,

<i>Н. В. Гасюк, І. О. Іваницький, Т. М. Мошель, І. Ю. Попович</i> МОТИВАЦІЙНА СКЛАДОВА ЯК ЗАПОРУКА УСПІХУ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ СВІДОМОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ	598
<i>О. М. Гиря</i> ОСНОВНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ	599
<i>В. Т. Головчук, Ю. Є. Кокоріна, Д. М. Ляшенко</i> ГУМАНІТАРИЗАЦІЯ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: СИСТЕМНИЙ АСПЕКТ	602
<i>Я. І. Гонський, О. В. Лотоцька</i> ІВАН ГОРБАЧЕВСЬКИЙ – УКРАЇНСЬКИЙ ВЧЕНИЙ СВІТОВОЇ СЛАВИ	604
<i>О. М. Горошко, О. В. Геруш, В. Г. Зеленюк, О. О. Ровінський, А. О. Паламар</i> РОЛЬ КУРАТОРА В ЖИТТІ СТУДЕНТА-ФАРМАЦЕВТА	605
<i>Н. І. Гудзь, Т. Г. Калинюк, С. Б. Білоус, О. В. Якимів</i> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ ПРОВІЗОРІВ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «НАЛЕЖНІ ПРАКТИКИ У ФАРМАЦІЇ»	606
<i>Н. В. Дерев'янченко</i> РОЛЬ ПЕДАГОГА У ФОРМУВАННІ СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ	609
<i>В. С. Доля, В. І. Мозуль, О. В. Мазулін</i> ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ ПРОВІЗОРІВ	610
<i>Г. А. Єрошенко, Н. В. Гасюк, О. Д. Лисаченко</i> РОЛЬ СТРАТЕГІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ФОРМУВАННІ НАВИЧОК ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ	613
<i>І. В. Запорожець, С. О. Краснікова</i> ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ	614
<i>В. К. Івченко, В. В. Сімрок, Р. В. Разумний</i> ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ	615
<i>Ю. М. Казаков, Є. Є. Петров, З. О. Борисова, Н. І. Чекаліна</i> ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ – НАЙВАЖЛИВІША ЛАНКА У ФОРМУВАННІ СВІТОГЛЯДУ ЛІКАРІВ	619
<i>Е. В. Карнаух, О. С. Олефір</i> ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ ДИДАКТИКИ У ПРОБЛЕМІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ ТА ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ	620
<i>К. І. Карпенко</i> МОРАЛЬНА КУЛЬТУРА ЯК ОСНОВА ДУХОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ	621
<i>Л. Ф. Каськова, О. Ю. Андріянова, О. О. Карпенко, О. В. Хміль</i> ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНЬОГО СПЕЦІАЛІСТА	622
<i>Ю. М. Колесник, Ю. М. Нерянов, В. А. Візір, О. В. Деміденко</i> ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНА СКЛАДОВА ТА «ЕТИЧНИЙ КОДЕКС ЛІКАРЯ УКРАЇНИ» У ФОРМУВАННІ СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНЬОГО МЕДИЧНОГО СПЕЦІАЛІСТА	624
<i>Ю. М. Колесник, В. В. Чугунов, Ю. М. Нерянов</i> ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙНО-СВІТОГЛЯДНОЇ СФЕРИ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	627
<i>І. В. Кочін, О. О. Гайволя, Д. О. Трошин, О. М. Акулова, І. Ф. Шило, Е. В. Хандога</i> ЗАСАДИ ДУХОВНОГО І МОРАЛЬНОГО СТАНОВЛЕННЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ МЕДИЧНОГО ПРАЦІВНИКА	629
<i>Л. О. Кравчук, Т. Б. Кадобний, Л. В. Кравчук</i> ПРИРОДА ДОПИТЛИВОСТІ ТА ФОРМУВАННЯ ПОЧУТТЯ ІСТИНИ У СТУДЕНТСТВА	631